

Chiếc vali của nhân viên (VLHN - hay còn gọi là nút bấm của nhân viên) luôn là đề tài bí ẩn thu hút đông đảo sự tò mò của công chúng

Tên gọi của chiếc vali với nhiều cái tên - như "Nuclear Football", "President's Emergency Satchel", "The Button" - chiếc vali của nhân viên (VLHN - hay còn gọi là nút bấm của nhân viên) luôn là đề tài bí ẩn thu hút đông đảo sự tò mò của công chúng, mỗi khi người ta nhìn thấy chúng trên tay các sĩ quan quân đội hoặc người đi kèm các nguyên thủ của Nga và Mỹ. Trong lịch sử hàng chục năm tồn tại của mình, đã có không ít những câu chuyện kỳ thú xung quanh chiếc vali của nhân viên này...

Eisenhower – Chiếc vali của nhân viên

Là quốc gia đầu tiên sở hữu vũ khí hạt nhân, chính người Mỹ cũng là người đầu tiên nghĩ ra chiếc VLHN, bắt đầu từ thời của Tổng thống Eisenhower (1953-1961). Khi đó, phía Mỹ cũng đang có đông đảo một số vũ khí hạt nhân - 300 quả bom hạt nhân so với Liên Xô. Tuy nhiên, công cụ kiểm soát khả năng khai hỏa vũ khí hạt nhân của Mỹ chỉ có dạng hình dạng thô sơ như chiếc VLHN hiện nay bắt đầu xuất hiện từ cuộc khủng hoảng Caribe, khi Tổng thống Kennedy nghi ngờ về khả năng kiểm soát kho vũ khí hạt nhân của ông và tìm cách là Tổng thống lớn nhất.

Trước những lời kêu gọi có phần cực đoan từ nhiều quan chức cao cấp quân sự cũng như dân sự đòi "trừng phạt người Nga" vào những thời khắc cao điểm của cuộc khủng hoảng Caribe, Kennedy lo ngại nếu như phát động đòn tấn công hạt nhân có thể dẫn đến chiến tranh mà không có sự đồng ý của ông ta. Mặt khác, Kennedy mong muốn khi cấp thiếp có thể ban hành lệnh tấn công này mà không cần phải có một tài trung tâm điều hành. Đó là những lý do chính dẫn đến sự xuất hiện của chiếc VLHN như hiện nay. Kể từ thời điểm đó, chỉ riêng Tổng thống Mỹ mới có khả năng ban hành lệnh phóng tên lửa hạt nhân. Ông chủ Nhà Trắng có thể làm được điều này ngay cả khi phòng ngủ của mình, và đi du lịch bên cạnh ông ta có một chiếc VLHN.

Bên trong chiếc vali của nhân viên Mỹ

Bắt đầu từ những dân nào cũng tò mò muốn biết: Chiếc VLHN của Mỹ có hình dạng như thế nào? Và bên trong nó có chứa đựng những gì? Nói chung, thành phần và nguyên tắc hoạt động của chiếc VLHN luôn là bí mật, cho dù qua một vài nguồn tin nội bộ, vẫn có thể nắm được không ít chi tiết. Đó thực ra là một chiếc hộp bằng da màu đen, bên trong là một vali bằng titan siêu chắc nặng 18kg, kích thước 45x35x25cm với khóa bằng một mã - do Hãng Zero Halliburton sản xuất. Chiếc vali này không được phép rời xa viên sĩ quan trực tiếp bí mật của Tổng thống.

Khi đang trong ca trực, viên trực lý này luôn "dính chặt" với chiếc VLHN bằng một chiếc vòng đeo bí mật gắn vào cổ tay. Có tất cả 5 viên trực lý như vậy trực liên tục suốt ngày đêm theo ca - tất cả được lựa chọn từ một số ít người không quân và lính không quân của Bộ Quốc phòng Mỹ. Họ phải trải qua các thử nghiệm tra chi tiết nhất về tin tức và những mối quan hệ. Những sĩ quan này được phép mang vũ khí, có quyền khai hỏa mà không cần bất kỳ báo động tiêu diệt nào.

ph&ng, và đi&u quan tr&ng nh&t - luôn luôn ph&i bên c&nh T&ng th&ng. Chính vì v&y, viên tr& lý xách vali h&t nh&n luôn ph&i đi đ&ng b&nh c&nh T&ng th&ng, & cùng v&i ông ta trên máy bay hay trong xe h&i. Nói tóm l&i, viên tr& lý ph&i luôn là "cái bóng" c&a T&ng th&ng.

Bên trong chi&c vali nh& trên là m&t máy phát sóng v& tinh và m&t s& tài li&u, đ&a trên c& s& đó T&ng th&ng c&n ph&i đ&a ra quy&t đ&nh v& vi&c s& đ&ng vũ khí h&t nh&n. Trong s& này có m&t "cu&n sách đen" dày 30 trang ghi nh&ng ph&ng án s& l&c c&a k& ho&ch đ&nh h&t nh&n. Vào th&i cao đi&m c&a Chi&n tranh l&nh, b&n k& ho&ch t&ng th& này t&ng bao g&m 12.500 m&c tiêu khác nhau trên l&nh th& Liên Xô.

Trong vali còn có danh sách nh&ng h&m ng&m bí m&t mà T&ng th&ng có th& s& đ&ng trong tr&ng h&p n&c M& ph&i h&ng ch&u đ&n công h&t nh&n, kèm theo đó là ch& đ&n liên l&c v&i L&u Năm Góc và đ& xu&t v& các b&c hành đ&ng ti&p theo. Ngoài ra, còn có các th& t&c đ& kích ho&t h& th&ng thông tin kh&n c&p EAS, nh& đó T&ng th&ng có th& phát bi&u tr& c toàn dân ch& trong vòng 10 phút, sau khi tuyên b& v& tình hu&ng kh&n c&p, không ph& thu&c vào vi&c ông ta đang & đâu.

M&t khi T&ng th&ng quy&t đ&nh s& đ&ng vũ khí h&t nh&n, l&c l&ng b&o v& c&n tăng c&ng b&o đ&m an toàn cho ông ta, trong khi viên sĩ quan tr& lý đ&c bi&t m& vali. Ti&p đó, T&ng th&ng và tr& lý này c&n ph&i l&a ch&n ph&ng án hành đ&ng thích h&p nh&t, tr& c khi liên l&c v&i L&u Năm Góc hay B& ch& huy trên không đ&c đ&t trên m&t chi&c máy bay Boeing E-4B. Nh&ng đ& cho m&nh l&nh đ&c th&c thi, T&ng th&ng ph&i có b&c xác nh&n b&n thân mình nh& m&t "m&t mã vàng" đ&c bi&t - l&u trong m&t chi&c th& nh&a t&ng t& nh& chi&c th& tín đ&ng ngày nay. Th&c ra đó chính là m&t mã riêng c&a T&ng th&ng đ&i đ&ng các con s& và ch& cái, có th& ra l&nh cho t&t c& nh&ng cá nhân có trách nhi&m nh&n nút phóng tên l&a t& các h&m ch&a hay tàu ng&m.

M&t mã vàng vào... hi&u t&y h&p đ&

Sĩ quan bàn giao VLHN tr& c AirForce 1

VLHN đ&c chuy&n giao chính th&c gi&a các đ&i T&ng th&ng M& vào đúng gi&a tr&a ngày tuyên th& nh&m ch&c, đúng th&i đi&m đi&n ra l& chuy&n giao quy&n l&c. M&i ông ch& m&i c&a Nhà Tr&ng đ&u đ&c gi&i thích chi ti&t cách s& đ&ng VLHN. Tuy nhiên, cũng có không ít tr&ng h&p r&c r&i khi các ông ch& Nhà Tr&ng quên b&ng m&t s& t&n t&i c&a chi&c VLHN.

T&ng th&ng Carter t&ng làm gi&i l&nh đ&o quân s& ph&i đ&ng tìm, khi đ& quên chi&c th& "m&t mã vàng" c&a mình trong túi m&t chi&c áo khoác, đ&c c g&i đ&n hi&u t&y h&p đ&. Reagan l&i nh&t th& trong ví đ& & túi qu&n sau, và sau v& ám sát h&t nh&m vào ông ta, ng& i ta đã không th& tìm l&i đ&c chi&c th& m&t mã trên. Hay nh& T&ng th&ng Ford b& m&c chi&c vali cùng tr& lý đ&c bi&t c&a mình trên khoang máy bay & Paris.

Cũng l&i Carter không cho phép tr& lý đ&c bi&t & cùng v&i mình trong th&i gian đi ngh& t&i trang tr&i & bang Georgia, khi&n chi&c vali ph&i & t&i m&t khách s&n cách xa T&ng th&ng t&i 10km.

Bush-cha sau bu&i đánh tennis t&i Los Angeles đã lên xe đi th&ng, khi&n tr& lý ph&i xách VLHN đ&i theo chi&c Limousine c&a T&ng th&ng b&ng... taxi.

Nh&ng t&t c& nh&ng v& trên ch&a th& b&ng vi&c T&ng th&ng Bill Clinton vào đúng ngày k& ni&m 50 năm thành l&p NATO t&i Washington, đã b& m&c viên tr& lý đ&c bi&t cùng chi&c VLHN ngay trên đ&ng ph&. Anh chàng t&i nghi&p này đã ph&i đ&i theo đoàn xe c&a T&ng th&ng trên đ&ng v& Nhà Tr&ng trong su&t 15 phút.

Vali hộ nhân cho T&ng Bí thư

So v&i ng& i M&, Liên Xô b&t đ&u có VLHN ch&m h&n t&i 20 năm, khi m&c đ& phát tri&n các lo&i tên l&a hộ nhân c&a h& đã đ& cho kh& năng ra đ&n t&n công b&t ng&. Dù tri&n khai nghi&n c&u ch& t&o t& nh&ng năm 70 th& k& tr& c, t& th&i Brejnev, nh&ng ph&i đ&n th&i Chernenko m&i b&t đ&u xu&t hi&n các sĩ quan xách VLHN h& t&ng T&ng bí thư. VLHN c&a Liên Xô (có m&t danh là "Cheget") là m&t ph&n trong h& th&ng t& đ&ng hóa đ&i u khi&n các l&c l&ng h&t nhân chi&n l&c "Kazbek", đ&c chính th&c đ&a vào v&n hành t& năm 1983. Công chúng cho t&i gi& v&n ch&a th& bi&t nh&ng gì đ&c c&t gi& trong chi&c vali n&ng t&i 11kg này.

Đ&i th&i Brejnev, t&ng có ý t&ng đ& xu&t v& s& t&n t&i c&a 3 chi&c vali hộ nhân gi&ng nhau do T&ng bí thư, B& tr&ng Qu&c phòng và T&ng tham m&u tr&ng n&m gi&. Tuy nhiên, ý t&ng này đã b& bãi b& do khó có kh& năng luôn đ&m b&o đ&c s& liên l&c đ&ng th&i gi&a 3 quan ch&c này, ch&a k& th&i gian đ& đ&a ra m&t quy&t đ&nh khó khăn nh& trên ch& ch&a đ&y 30 phút (th&i gian đ& tên l&a đ&i ph&ng bay t&i m&c tiêu).

Theo nh& k&ch b&n đã đ&nh tr& c, khi có đ&u hi&u đ&i ph&ng phóng tên l&a, viên sĩ quan tr& c t&i trung tâm c&nh báo ph&i xác đ&nh đó có th&c s& là cu&c chi&n hay không. Khi m&i chuy&n đã rõ ràng, tín hi&u báo đ&ng ngay l&p t&c đ&c g&i t&i T&ng bí thư, B& tr&ng Qu&c phòng, T&ng tham m&u tr&ng và tr& c ch& huy c&a t&t c& các quân ch&ng. Đ&u tiên là m&t đ&ng dây nóng đ&c n&i nh&m xác minh tình hình. Khi ba quan ch&c hàng đ&u trên đ&a ra quy&t đ&nh cu&i cùng, các sĩ quan tr& c ch& vi&c m& khóa, nh&n nút phóng tên l&a và... chi&n tranh h&t nhân b&t đ&u.

Vali hộ nhân c&a Nga hi&n nay

Ban đ&u, vi&c duy trì VLHN c&a Nga đã g&p nhi&u khó khăn sau khi Liên Xô tan rã. C& th& là đ&n năm 1993, t&t c& nh&ng ngu&n tài nguyên k& thu&t cho h& th&ng này g&n nh& đã c&n ki&t. Trong h& th&ng s& đ&ng toàn nh&ng chi ti&t n&i đ&a, trong khi các vi m&ch đ&n t& th&i gian này h&u h&t đ&c s&n xu&t t& n&c ngoài. Vi&c s& đ&ng các linh ki&n nh&p ngo&i l&i không đ&c phép v& m&t nguyên t&c, vì r&t có th& chúng đã đ&c cài c&m nh&ng con chip gián đ&p. Ch&a k& ph&n l&n các chuyên gia thành th&o v& h& th&ng trên đ&u đã qua đ&i.

Hình nh chi c vali h t nh n trên tay m t sĩ quan h i quân M .

V m t th t c, đích thân Phó t ng tham m u tr ng quân đ i Nga là ng i l a ch n các sĩ quan xách VLHN tháp tùng t ng th ng. Theo m i phiên tr c th ng có hai ng i túc tr c, luôn đi bên c nh T ng th ng, ho c gian phòng c nh đó, ch cách m t b c t ng. Trong nh ng lúc này, n u m t ng i đ c phép thi p đi, ng i kia ph i th ng xuyên ki m tra kh năng ho t đ ng c a vali, cũng nh th nghi m t t c các kênh liên l c đ c bi t.

Đ liên l c không bao gi b ng t trong h th ng, ng i Nga tr c đó cũng t ng đ a vào s đ ng m t h th ng liên l c và ph i h p song song có tên "Chu vi". Vai trò c a h th ng này là nh m đ m b o có th phóng k p th i tên l a t các b phóng trên m t đ t hay tàu ng m, ngay c trong tr ng h p đ i ph ng đã k p tiêu di t h t t t c các m t xích liên l c, đi u hành và ch huy khác.

Đ c nghiên c u, ch t o, th nghi m trong giai đo n 1979-1982, "Chuvi" chính th c đ c đ a vào tr c chi n t tháng 1/1985. Ng i M ch bi t t i h th ng này vào năm 1993, khi m t trong nh ng tác gi c a đ án "Chu vi" đào t u và khai ra t t c m i thông tin n m đ c. Ngày 8-10-1993, t The New York Times đã cho đăng t i m t bài báo nhan đ "Russia Has Doomsday Machine" (N c Nga có c máy ngày t n th), nói v h th ng đ c bi t trên. Theo các th a thu n trong Hi p c START-I, Nga chính th c rút h th ng "Chu vi" kh i ch đ tr c chi n vào tháng 6/1995.

*Sĩ quan mang vali h t nh n trình di n
t r c T ng th ng Nga Medvedev.*

Đ i v i T ng th ng đ u tiên c a n c Nga là Boris Eltsin, chi c VLHN luôn đ c nh n nh m t bi u t ng v quy n l c, c a m t c ng qu c. Ngay c khi ph i vào phòng ph u thu t tim, ông Eltsin v n không ch u trao l i chi c vali cho b t c ai. Các sĩ quan mang VLHN ph i ng i túc tr c ngay t i ti n s nh c a b nh vi n, và ngay khi T ng th ng v a h i t nh sau ca ph u thu t, chi c vali đ c đ a ngay vào trong phòng. Tuy nhiên, th i gian g n đây, bên c nh T ng th ng Nga trong các chuy n đi trong n c cũng nh ngoài n c, ng i ta không nhìn th y bóng dáng c a các sĩ quan xách VLHN. R t có th theo m t s quy đ nh m i, nh ng sĩ quan này tháp tùng T ng th ng Nga trong đi u ki n kín đáo h n.

M t chi ti t n a đ c nh u ng i quan tâm là th t c chuy n giao chi c VLHN t đ i T ng th ng này sang đ i T ng th ng khác t i Nga. Theo các quy đ nh, chi c vali đ c T ng th ng m n nhi m chuy n giao cho ng i k nhi m vào đúng ngày tuyên th nh m ch c (t ng t nh t i M). Tuy nhiên, th t c đ y đ này ch đ c th c hi n l n đ u tiên khi ông Putin bàn giao quy n l c cho tân T ng th ng Medvedev. Còn Eltsin trao chi c VLHN cho Putin vào đúng ngày tuyên b t ch c c a mình.

Tr c đó, Gorbachev còn nh t quy t không ch u đích thân trao l i vali cho Eltsin. Khi đó, m t ch huy c a B t ng tham m u là t ng Boldyrev xách chi c vali cùng v i các sĩ quan liên l c đ c bi t xu t hi n t i phòng khách c a T ng th ng Nga, qua đ ng đi n tho i thông báo: "Chúng tôi đã t i ch c a ngài"